

ВІСНИК ЦЕНТРУ

Прогнози щодо зростання української економіки поступово погіршуються

Оновлені дані консенсусного прогнозу основних макроекономічних показників України демонструють дальше зниження оцінок щодо зростання ВВП, яке передбачають на рівні 3,8% 2003 року порівняно з 4,4%, прогнозованими в жовтні. Ріст ВВП 2004 року очікують на рівні 4,6%. Не зважаючи на щоквартальне зменшення прогнозів зростання ВВП, експерти вважають, що тенденція до збільшення темпів росту ВВП наступного року залишиться незмінною. Порівняно з попередніми результатами поліпшено прогнози зростання експорту та імпорту, зниження темпів інфляції, зменшення кредитних ставок комерційних банків і підвищення середньої заробітної плати. Проте певна стриманість у прогнозах свідчить, що експерти не очікують проведення активних економічних реформ

Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції за підтримки Проекту економічного та соціального розвитку (ESDP) Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) провело 7 лютого 2003 року черговий семінар з макроекономічного прогнозування за участю представників провідних українських організацій, що передбачають розвиток економіки України. Метою серії семінарів, які відбуваються щокварталу, є прогнозування майбутньої зміни та визначення середніх значень основних показників української економіки. Показники консенсусного прогнозу цього разу визначали на основі прогнозів, поданих Міністерством економіки, Міністерством фінансів, Національним банком України, Інститутом економічного прогнозування НАН України, Міжнародним центром перспективних досліджень, Міжнародним валютним фондом, Інститутом економічних досліджень і політичних консультацій, банком ING Barings Ukraine, інвестиційною компанією Dragon Capital та компанією "Альфа і К".

Зміни порівняно

з попереднім прогнозом

Порівняно з прогнозом, оприлюдненим у попередньому кварталі, основні зміни такі:

- експерти передбачають зменшення темпів росту ВВП 2003 року на 0,6 відсоткового пункта (в. п.). Згідно з консенсусним прогнозом, зростання ВВП 2003 року становитиме 3,8%;
- середній показник темпів інфляції (росту споживчих цін) зменшився на 2,1 в. п. і становитиме 4,2% протягом 2003 року;

- у зовнішньому секторі очікується ріст рахунку поточних операцій, обсягів експорту та імпорту, надходження прямих іноземних інвестицій (див. таблицю). Це позитивно вплине на міжнародні валютні резерви НБУ, які 2003 року збільшаться до 5229 млн. дол. США;

- високий рівень очікуваного припливу валюти призвів до поліпшення прогнозів щодо обмінного курсу гривні до долара США, який наприкінці 2003 року передбачають на рівні 5,49 грн./дол.;

- прогнозоване збереження стабільності у фінансовому секторі дало змогу знизити на 1 в. п. прогноз середньої ставки за кредитами комерційних банків. 2003 року вона становитиме 18,5%.

Уперше оприлюднено консенсус-прогноз на 2004 рік

Прогноз 2004 року характеризується більшими розходженнями в оцінках експертів з огляду на майбутні вибори Президента України. Деякі установи передбачають, що можливим наслідком підготовки до виборів може стати посилення фіскального тиску та відновлення практики взаємозаліків.

На думку експертів, ріст ВВП 2004 року становитиме 4,6%, ціни в середньому за рік підвищаться на 5,5%, середня ставка кредитів комерційних банків знизиться до 16,4%, а обмінний курс гривні до долара США встановиться на рівні 5,66 грн./дол. наприкінці 2004 року.

Припущення учасників семінару

Прогнозуючи дальший розвиток української економіки, більшість експертів виходило з таких припущень.

Новини Центру

Засідання робочої групи мережі OSI

З 7 по 9 лютого 2003 року МЦПД провів засідання робочої групи представників мережі аналітичних центрів Інституту відкритого суспільства. Керівники центрів Болгарії, Грузії, Естонії, Молдови та Польщі обговорювали з колегами з МЦПД плани інституціоналізації мережі, розроблення її статуту та плану діяльності. Визначено перелік галузей майбутньої співпраці та проекти, у яких мережа братиме участь найближчим часом.

Семінари з управління змінами

Протягом першої половини лютого на запрошення МЦПД в Україні перебувала експерт з Канади пані Бренда Дуглас-Проскен, яка провела серію семінарів з управління змінами в Києві, Івано-Франківську та Львові. У семінарах брали участь працівники урядових структур, неурядових організацій і вищих навчальних закладів.

Протягом семінару учасники мали змогу навчитися формулювати бачення потрібних змін, супроводжувати їх впровадження, мінімізувати опір. Також обговорювали вимірювання успішності проведення змін і включення процесу управління змінами до організаційного розвитку.

Зовнішня торгівля:

- відбудеться поліпшення зовнішньоторговельної кон'юнктури, поживлення попиту на продукцію українського експорту, підвищення темпів економічного зростання у країнах — основних торгових партнерах України;

- пом'якшення торговельної політики Росії щодо України;

- диверсифікація ринків української продукції.

Реальний сектор:

- збільшення доходів домогосподарств;
- поступове зростання обсягів інвестицій;
- зменшення обсягу врожаю 2003 року.

Монетарна політика:

- проведення політики помірної номінальної девальвації гривні щодо долара США та щодо євро й нарощування валютних резервів;
- зростання обсягів кредитування, зокрема частки довгострокового кредитування, зменшення банківських ставок;
- дотримання "м'якої" грошової політики, що сприятиме дальшій ремонетизації економіки.

Фіскальна політика:

- зменшення заборгованості з відшкодування ПДВ;
- більшість аналітиків прогнозує зменшення ставок оподаткування з 2004 року;

Ризики прогнозу

- рішення FATF про застосування безпрецедентно жорстких санкцій проти України, масове блокування кореспондентських рахунків;
- застосування протекціоністських заходів проти українського експорту;
- погіршення політичної ситуації;
- відсутність позитивних змін у податковому законодавстві;
- зміни в політиці НБУ;
- стрімке підвищення цін на нафту.

Розходження у позиціях експертів

Як зазначали під час семінару, початок року є періодом найбільшої

невизначеності і найскладнішим періодом з погляду прогнозування розвитку внутрішньої ситуації. Тому основні розходження позицій учасників стосувалися впливу зовнішніх факторів, таких, як посилення чи скасування дії санкцій FATF до України, наслідки ймовірної війни в Іраку. Крім того, експерти не дійшли згоди стосовно бюджетної політики в рік президентських виборів. ■

Міжнародний центр перспективних досліджень здійснює щоквартальні прогнози розвитку економіки України починаючи з 1997 року. З прогнозом Центру можна ознайомитися на веб-сайті МЦПД за адресою: www.icps.kiev.ua. Додаткову інформацію щодо прогнозів Центру можна отримати в Андрія Блінова (ablinov@icps.kiev.ua), тел.: (044) 236-1292.

Таблиця макроекономічних прогнозів на 2003–2004 роки

Показник	Середній показник		Показник МЦПД		Показник	Середній показник		Показник МЦПД	
	2003	2004	2003	2004		2003	2004	2003	2004
Реальний сектор	(млн.грн.)				Державні фінанси*	(млн.грн.)			
Номінальний ВВП	234945	259109	226800	246900	Всі доходи	65568	69306	65150	69100
Споживання	180179	199597	173956	191348	Всі видатки	67063	69916	66000	72900
приватне	132372	153382	131090	146165	Загальний баланс	-1566	-759	-850	-3800
державне	47594	46385	42865	45183	<i>Статті фінансування</i>	1975	504	—	—
Інвестиції	47836	54292	48082	52343	Приватизація	2111	1230	2000	1000
Валове нагромадження					Внутрішні позики	-914	-1020	—	—
основного капіталу	47228	52932	—	—	Зовнішні запозичення	737	-569	—	—
приватного	40850	45980	—	—	Державні фінанси*	(%, до ВВП)			
державного	5993	6515	—	—	Всі доходи	27,9	27,0	28,7	28,0
Чистий експорт товарів					Всі видатки	28,5	27,3	29,1	29,5
та нефакторних послуг	6036	4948	5443	3703	Загальний баланс	-0,7	-0,3	-0,4	-1,5
Валові національні					<i>Статті фінансування</i>	0,8	0,2	—	—
заощадження	58650	63901	—	—	Приватизація	0,9	0,5	0,9	0,4
Реальний сектор	(індекс, рік до року)				Внутрішні позики	-0,4	-0,4	—	—
Реальний ВВП	103,8	104,6	103,5	104,0	Зовнішні запозичення	0,3	-0,2	—	—
Споживання	104,5	105,0	—	—	Гроші та кредит	(млн.грн.)			
приватне	105,1	106,7	106,5	107,0	Грошова база				
державне	103,0	101,4	101,2	101,8	(на кінець періоду)	37459	45229	39500	50860
Інвестиції	105,5	105,4	—	—	грудень до грудня				
Інфляція	(індекс)				попереднього року,%	21,2	19,2	28,0	29,0
Дефлятор ВВП (середній за рік)	105,3	105,3	103,0	104,7	Грошова маса (М3)				
Індекс споживчих					(на кінець періоду)	80787	100591	83500	110220
цін (середній за рік)	104,2	105,5	103,9	104,5	грудень до грудня				
грудень до грудня					попереднього року,%	26,0	22,7	30,0	32,0
попереднього року	106,2	105,4	106,0	103,1	Середньозважена ставка за				
Зовнішній сектор	(млн.дол. США)				кредитами комерційних банків				
Рахунок поточних операцій	2069	1554	2310	1950	в національній валюті,%	18,5	16,4	18,0	19,0
Обсяг експорту	23435	24480	24040	25600	Міжнародні резерви НБУ, \$ млн.	5299	5809	5560	6440
Обсяг імпорту	22467	23812	23050	24940	Соціальні показники	(тис. осіб)			
Баланс доходів	-738	-792	-650	-720	Населення, тис. осіб	47793	47495	—	—
Баланс поточних трансфертів	1835	1697	2000	2000	зміна, % до попередн. року	-0,8	-1,1	-0,6	-0,5
Сальдо рахунку					Чисельність працівників зайнятих				
операцій з капіталом	-1152	-914	-1200	-1100	у всіх сферах економічної				
Прямі іноземні інвестиції	718	748	500	400	діяльності (на кінець періоду)	20905	20897	—	—
Зовнішній сектор	(%, до ВВП)				зміна, % до попередн. року	0,7	-0,1	—	—
Рахунок поточних операцій	4,8	3,4	5,5	4,4	Кількість зареєстрованих				
Обсяг експорту	54,2	53,0	57,0	57,4	безробітних (на кінець періоду)	1099	1132	—	—
Обсяг імпорту	51,9	51,5	54,7	56,0	рівень зареєстрованого				
Баланс доходів	-1,7	-1,7	-1,5	-1,6	безробіття	3,9	4,3	4,0	5,0
Баланс поточних трансфертів	4,3	3,7	4,7	4,5	Середня заробітна плата				
Сальдо рахунку					працівників, грн.	444,4	489,4	435,0	500,0
операцій з капіталом	-2,7	-2,0	-2,8	-2,5	Наявні грошові доходи				
Прямі іноземні інвестиції	1,6	1,6	1,2	0,9	населення, млрд. грн.	162,3	180,1	—	—
Обмінний курс	грн./дол. США				Наявні грошові доходи населення,				
Середній	5,41	5,55	5,38	5,54	% зміна до попереднього року	14,8	10,7	9,5	10,0
Кінець періоду	5,49	5,66	5,45	5,61					

* За методологією МВФ

"Вісник Центру" є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо Ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетню, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua, Редактор "Вісника Центру" Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua), тел.: (044)236-4477. Передрук матеріалів дозволено з відома Центру. Адреса: 04050, Україна, м. Київ, вул. Пимоненка, 13-а. Телефон: (044) 236-4377/4477. Факс: (044) 236-4668 Сторінка у Всесвітній павутині: <http://www.icps.kiev.ua/>